

SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA

HISTORIE

- Kořeny Společné zemědělské politiky EU (dále jen SZP) lze hledat v 50. letech 20. století v Západní Evropě, která měla po válce nevykonné a ochromené zemědělství s nejistými dodávkami potravin. Proto byl zpočátku v rámci SZP kladen důraz na:
 - podporu vyšší zemědělské produkce,
 - stálou dostupnost potravin spotřebitelům,
 - životaschopnost zemědělství.
- => Důraz především na dotace vázané na produkci
- V 80. letech začíná nový problém – nadprodukce

- Rozvoj venkova nebyl v prvních desetiletích fungování SZP nijak zohledňován.

REFORMY ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY - I

- Koncem osmdesátých let bylo zřejmé, že SZP je nutné reformovat, a to jak z důvodu zastaralosti některých opatření, tak rovněž z důvodu probíhajících rozhovorů o liberalizaci světového obchodu
- MacSharryho reforma - kompromis mezi závazkem snížení cenových dotací a nutností udržet přiměřené příjmy zemědělců
 - Podniky se musely více zaměřit na potřeby trhu, začínají fungovat první přímé platby (nejsou vázané na množství produkce, ale na obhospodařovanou půdu)
 - Reforma zásadně ovlivnila dva sektory – pěstování obilnin a produkci hovězího masa

REFORMY ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY - II

- Výdaje na Společnou zemědělskou politiku i přes McSharryho reformu v roce 1994 stále dosahovaly výše okolo 40 miliard EUR.
- **1997 - Agenda 2000** zvýšen objem prostředků na rozvoj venkova, naopak objem finančních prostředků na SZP (přímé platby) omezen finančním stropem.
 - Přijatá reforma pomohla omezit intervence na trhu pomocí snížení intervenčních cen. Agenda 2000 zdůraznila také **důležitost rozvoje venkova**.
 - Společná zemědělská politika rozdělena na **dva pilíře**
 - První pilíř představují přímé platby zemědělců a jednotná společná organizace trhu.
 - Druhý pilíř zahrnuje politiku rozvoje venkova.

REFORMY ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY - III

- Cílem zemědělské politiky po roce 2000 bylo **zvýšení konkurenční schopnosti zemědělství.**
- V roce 2002 byla formulována tzv. průběžná zpráva o stavu SZP (tzv. **mid-term review**)
 - Přejít z podpor poskytovaných na výrobek na podpory poskytované producentovi, zaměřením na ochranu životního prostředí, jakost a bezpečnost potravin a pohodu zvířat
 - **Zpráva se zaměřila na tyto okruhy:**
 - Odstranění vazby na produkci (decoupling)
 - Respektování standardů na úrovni farmy (cross – compliance)
 - Modulace
 - Rozvoj venkova
 - Rozdělení Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu pro zemědělství (EAGGF)

REFORMY ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY - III

- **Odstranění vazby na produkci (decoupling)**
 - odstranění vazby podpor na zemědělskou produkci zavedením jednotné platby na farmu
- **Respektování standardů na úrovni farmy (cross – compliance)**
 - standardy v udržování půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu, dodržováním požadavků na hospodaření, zdraví zvířat a zdraví rostlin
- **Modulace**
 - jedná se o přesun přímých podpor zemědělcům na rozvoj venkova.
- **Rozvoj venkova**
 - podpora těchto oblastí: kvalita potravin, welfare, nové technologie pro zpracování potravin. Podpora mladých farmářů, malých zpracovatelů.
- **Rozdělení Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu pro zemědělství (EAGGF)**
 - Evropský zemědělský záruční fond (EAGRD - pro přímé platby) a na Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD).

REFORMY ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY - IV

- Roku 2008 byla zpracována další zpráva o stavu SZP (**Health check** tzv. kontrola „zdravotního stavu“ SZP)
 - Členské státy se dohodly na dalších změnách v SZP.
- Shodly se zkráceně na:
 - **Zvýšení modulace**
 - **Rozšíření podpory citlivých oblastí zemědělství**
 - **Možnosti financování opatření v rámci programu rozvoje venkova z dodatečně modulovaných prostředků - (řešení tzv. nových výzev financováno z dodatečně modulovaných prostředků)**
- **Nové výzvy pro zemědělství - řízení rizik, klimatická změna, biopaliva, voda, biologická rozmanitost.**

SZP HLAVNÍ NÁSTROJE

- **Nástroje**
 - přímé platby
 - intervenční opatření (nákup, prodej, podpora soukromého skladování)
 - kvótní systémy (státy mají určeno kolik čeho vyrobit)
 - vývozní a dovozní licence
 - vývozní subvence (dotace na vývoz např. v případě nadprodukce)

SZP 2015 - 2020- HLAVNÍ PRINCIPY

- Zvyšování konkurenceschopnosti
- Postupné sbližování úrovně přímých plateb
- Zastropování neboli capping
- Zelená složka neboli greening
- Platby pro znevýhodněné oblasti (LFA platby - ČR)
- Podpory pro aktivní zemědělce, pro drobné zemědělce a mladé farmáře
- Platby vázané k produkci zvláště citlivých komodit

SZP 2015 - 2020

- **Nové nastavení SZP zároveň umožňuje členským státům větší míru rozhodování o zacílení finančních prostředků, včetně přesunu mezi pilíři pro přímé platby a program rozvoje venkova**
 - Česká republika předpokládá přesunutí z I. do II. pilíře 800 mil. Kč, což odpovídá cca 3,4 % roční obálky pro období 2015
 - Mezi oběma pilíři může členský stát přesouvat finanční prostředky v rámci tzv. flexibility do výše 15 % roční obálky
- **České republice je přidělena průměrný roční rozpočet (obálka) pro období 2015 – 2020 v rámci přímých plateb ve výši cca 23 mld. Kč a Programu rozvoje venkova cca 8 mld. Kč.**
- **Druhý pilíř SZP - rozvoj venkova - bude i v následujícím programovém období 2014-2020 financován prostřednictvím Programu rozvoje venkova (PRV)**

SZP PO ROCE 2015 – 2020 NOVÉ POJMY

- Nově je zavedena **degresivita** (krácení přímých plateb), jež sníží částky přímých plateb ve výši 5 % u společností s příjmem, které získají prostřednictvím režimu jednotné platby na plochu SAPS 150 000 EUR a vyšší. Tyto snížené částky se přesunou do II. pilíře a navýší rozpočet Programu rozvoje venkova ČR.
 - Jinak řečeno dojde ke snížení podpory těm největším zemědělským společnostem
- V novém období jsou zavedeny povinné platby na tzv. ozelenění (**greening**), na které bude vynaloženo 30 % obálky. Zavedena bude také podpora pro mladé zemědělce, kterou ČR předpokládá využít na úrovni 0,2 % z celkové obálky.
 - Pro získání greeningové platby musí jednotliví zemědělci splnit podmínky diverzifikace plodin (střídání plodin), vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu zároveň udržení určitého podílu plochy trvalých travních porostů vůči celkové výměře zemědělské půdy.
 - V souladu s legislativou EU bude mladý zemědělec podpořen 25% premií k platbě SAPS na jeden hektar.

SZP PO ROCE 2015 – 2020 NOVÉ POJMY

- Opět je zavedena podpora pro citlivé sektory Pro rok 2015 se podařilo navýšit podporu na 6,5 %, v předchozích letech byla 3,5 %.
 - Tato podpora je směřována především na sektory výroby brambor pro výrobu škrobu, chmele, krav bez tržní produkce mléka, mléčného sektoru a ovcí a koz.
- Podporu investic v zemědělské výrobě bude možné poskytovat v rámci dotačního titulu **4.1.1 Investice do zemědělských podniků**.
 - Dotaci v maximální výši 40 – 60 % z celkových způsobilých výdajů budou moci získat zemědělstí podnikatelé na realizaci projektových záměrů v rámci živočišné i rostlinné výroby. Vyšší míru dotace budou moci získat mladí začínající zemědělci či projekty realizované ve znevýhodněných oblastech.

NÁRODNÍ PROGRAMY

- **PGRLF - Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond**
 - Hlavní jsou podpory ve formě subvence částí úroků z komerčních úvěrů
 - Dále podpora pojištění či nákupu zemědělské půdy, podpora ve formě úvěrů poskytnutých PGRLF a podpora ve formě zajištění úvěrů.
 - Určeno pro zemědělské prvovýrobce, zpracovatele zemědělské produkce a podnikatele v oblasti zpracování dřeva a lesního hospodářství.
- **Ostatní národní dotační programy pro zemědělství zaměřené především do odvětví živočišné výroby.**
 - Např. Programy zaměřené proti rozšiřování nebezpečných nákaz hospodářských zvířat (např. Nákazový fond).